גאלד דער קוואל פון אלע איבלען

אז גאלד איז דער קוואל פון אלע איבלען דאס ווייס אפילו א קינד.

ווען נים גאלד וואלטן מיר איצט איינער דעם אנדערן נים געגעבען לעבענסהייט, ווען נים גאלד וואלטן מיר איצט מסתמא נים געהאט די פארגיכטעדע מלחמה און ווען נים גאלד וואלטן מיר שוין לאנג געהאט שלום אויף דער וועלט ווען אפילו עס וואלט גע ווען מעגליך א מלחמה אין א וועלט וואו גאלד שפיעלט קיין ראליע נים.

עס איז אן אפענער סוד, אז דער פאר וואס די מלוכה אדער יענע מלוכה פאדערט א פארניטונג פון אזוי־פיעל און אזוי פיעל גאלד, קענען מיר דערפאר נים האבען דעם פריעדען צו וועלבען עס שטרעבען אלע.

אבער וואס עפעס דוקא גאלד? עס זייגען דא אויף דער וועלט קעטאלען וואס זייגען וויכטיגער פאר דעם מענשען איי־דער גאלד. איזען, ארים און שוואדן ווי דיעזער מעטאל איז, איז ער פאר דעם מענשען נים אין דעם ערך וויכטיגער ווי גאלד. מען האט נאך נים געהערט אז מען זאל צום ביישפיעל אקע־רען די ערד מיט א גאלדענעם פלוג און אלע ווייסען אז ווען מען אקערט נים די ערד וואלטען די מענשען נים געהאט קיין ברויט. אין אלן ברויט איז אונ־מעגליך צו לעבען.

דער תירוץ איז אז גאלד איז טאקי אן און פאר זיך נאר נים אזא ווייכטיגער מעטאל און מען וואלט זיך געקענט גאנץ גוט בענעהן אהן איהם, מעהר נים די וועלט האט אנגענומען דיעזען מעטאל פאר א טויש מיטעל, פאר א מיטעל צו האנדלען אין וואנדלען. גאלד איז פאקטיש נים אזוי ווייכטיג דערפאר וואס דאס איז אזא טייערער מעטאל און וואס מען קען זיך אהן איהם נים באנעהן, נור ווייל מען האט איהם געמאכט פאר אזא טייערען מעטאל, ווייל מען האט זיך איינגערעדט צוליעב באקוועמליכקייט, אז ער איז א טייערער מעטאל.

נעבען ווען גאלד איז געווארען דער קענג פון אלע אנדערע מעטאלען ביי דעם מענשען איז שווער צו וויסען. די גע־שיכטע גיט דאס נים אן נענוי. די גע־שיכטע דערצעהלט אונז אבער יא, אז נים אלע מאל איז דער דאזיגער מעטאל גע־ווען דער קעניג און אז עס איז געווען א צייט ווען גאלד האט זיך געוואלגערט און קיינעם איז נים איינגעפאלען זיך צו צו־ריהרען צו איהם. אין דעם שטיין אל־טער צים ביישפיעל, ווען דער מענש האט אנגעהויבען פיהרען אז ער מוז האב־בען געוויסע געוועהרען פאר פארטיידיגען זיך און פאר ארבייט, איז ביי דעם דאר מאלסדיגען מענשען א געשליפענער שטיין אין דער פארמע פון א האק אדער אין דער פארמע פון א שווערד, געווען נים אין דעם ערך וויכטיגער ווי א שטיק גאלד מיט דעם געשליפענעם שטיין האט זיך דער מענש געפונען פארטיידיגען געגען די בייזע חיות. מיט דעם געשליפענעם שטיין האט ער געקענט טויטען חיות אום צו שפייזען זיך. מיט דעם געשליפענעם שטיין האט ער ענדליך געקענט פארטריי בען זיינע שונאים, ווערהענד מיט גאלד האט ער נים געהאט וואס צו טון מיט מענש אין אבער פון יענע חיות וואס האבען זיך ליעב אויסגעזיינען, דער מענש איז אזא חיה וואס ער האט זיך ליעב צו באריהמען און וואס פלייסט זיך צו אויסקוקען שעהנער אין דייבער פון דעם ענטפערט פון דעם מענשען. עס איז אמת אז ביי דער פרוי איז דיעזער גע־פיהל מעהר ענטוויקעלט ווי ביי דעם מאן, אבער אויך דער מאן האט נים פיינד צו קאנקורירען מיט דעם צווייטען מיט זיינע שעהנערע קליידער, מיט זיינע רייכערע קליידער.

און אזוי ווי גאלד איז פארט דער שעהנסטער פון אלע מעטאלען און אזוי ווי גאלד בלייבט פארט מעהר ווי אלע אנדערע מעטאלען, האבען איהם די מענ־שען אין דעם ווייטען אלטער געגומען נו־צען פאר אויספצען זיך, פאר ארומ־הענגען זיך מיט איהם, צו ווייזען אז מען איז רייך, אז מען איז שעהן.

גאלד ווערט דאן ביי דעם מענשען דער מעטאל פון באשעהנען, פון באפוצען, און אזוי ווי אפילו אין דעם גרויען אלטערטום זיינען אויך געווען רייכע אריכע, זיינען אויך געווען מענשען וואס האבען געארבייט אויף יענעם. און מענשען וואס אנדערע האבען געארבייט אויף זיי, איז געווען נאטירליך, אז די רייכע זאלען זיך וועלען פצען מעהר ווי די אריכע. די רייכע האבען דארום גע־זעהען זיך איינשאפען וואס מעהר גאלד און וואס מעהר אויספצען זיך אין איהם און מיט איהם.

עס איינט אז זיי האבען אין יענע אלטע יאהרען נעמוזט האבען א סך גאלד, וואהרים די רייכע פלעגען זיך נים נאר בע־הענגען מיט גאלד, זיי פלעגען אויך באר־פוצען זייערע הייזער מיט גאלד, פלע־גען פאקטיש בויען הייזער פון גאלד, עס פארשטעהט זיך אז קיין געוויהנליכע־מענש האט זיך דאס נים געקענט פארגי־נען. גאלד איז טאקי געווען א סך, אבער מען קריגט נים ארויס פון דער ערד פארטיגען גאלד, מען מוז דאס בעארי־בייטען און אויף דעם פארדערען זיך אר־בייטער און קיין קבצן האט דאך נים גע־הענט קריגען ארבייטער. איז טאקי גע־ווען אזוי, אז וואס גרעסער עס איז געווען א געוויסער מענש, וואס מעהר שקלאפען ער האט געהאט, אלץ מעהר פלעגט ער זיך אויספוצען מיט גאלד. גע־ווען אין דעם גרויען אלטערטום אזעלכע קעניגע, ביי וועמען עס זייגען געווען גאנצע פאראצען געמאכט פון גאלד, גע־ווען אין יענע צייטען אזעלכע קעניגע ביי וועמען זאגאר נאסען זייגען געווען גע־פלאסטערט מיט גאלד.

אז עס איז געווען יענע יאהרען א סך גאלד אויף דער וועלט קען מען זעהען פון די היסטאריש באשרייבונגען. ווען „סעלעקס" האט זיך צוריקגעקעהרט פון זיין זיעגרייכען צוג אויף פריינגלאנד, דערצעהלט די געשיכטע, האט ער גע־בראכט מיט זיך פון דארט צוועלף טויז־ענד פעסלען אלע געלאדען מיט גאלד.

וועגען שלמה המלך דערצעהלט מען אז ער האט זיך ממש געבאדען אין גאלד דער בית המקדש, ווי באקאנט איז געווען פול מיט גאלד און האט געהאט גאנצע ווענט פון גאלד. אויף דוד המלך'ן זאגט די געשיכטע, אז ער האט געהאט מעהר גאלד ווי אלע אנדערע קעניגע פון יענער צייט. לויט דער באשרייבונג פון דער געשיכטע שיינט עס אז ער האט פאר־מאגט נים וועניגער ווי זעקס טאן גאלד.

געווען אנדערע קעניגע אין יענער צייט וואס האבען זיך אויסגעצייכענט מיט זייערע גרויסע אוצרות פון גאלד. אבער דער גאלד דאן האט געהאט, אזוי ציזאגען, א באפוצונגס ווערטה, מען האט איהם אויף קיין אנדער זאך נים גע־נוצט ווי אויף באפוצונגען. קיין געלד ווי דאס איז איצט, האט מען פון גאלד נים געמאכט. דער מענש דאן האט גע־לעבט פרימיטיוו און פלעגט האנדלען איינער מיט דעם אנדערען דורך דעם גא־מיליכען אויסטויש. פאר אזוי פיעל און אזוי פיעל ווייץ, לאמיר זאגען, האט איהר געקראגען אזוי פיעל און אזוי פיעל פלאקס. איין שבט האט געהאט א סך שעפען, לאמיר זאגען, אבער ער האט נים געהאט קיין ברויט, פלעגט ער זיך טויש־ען מיט יענעם שבט וואס האט גע־האט א סך ווייץ, אבער וואס האט נים געהאט קיין שעפען.

דאך טראץ דעם וואס גאלד האט קיין פאקטישען און פראקטישען ווערט נים געהאט, ווייס פונדעסטוועגען די געשיכ־טע פון גאנץ גרויסע מלחמות צו יענע צייטען צוליעב גאלד. מען האט פון דעם גאלד קיין נוצען נים געהאט, אבער ער איז געווארען דער סימבאל פון רייכקייט, פון גרויסקייט, און איין קעניג פלעגט בעפאלען דעם צווייטען מיט דעם ציוועק אויעקצונעהמען פון איהם די גרויסע גאלד אוצרות, וואס ער האט פאר־מאכט. עס איז געווען א מלחמה וואס קנאה האט ארויסגערופען, אבער עס איז געווען א גאנץ בלוטיגע מלחמה און דער עולם, וועלכער האט פון דעם גאלד גאר־נישט געקענט געניסען, איז פונדעסטוועג־גען געגאנגען אין קריעג. ערשטענס דער־פאר וואס מען האט איהם געשיקט און ער האט געמוזט געהן און צווייטענס אויך דערפאר וואס ער האט געגלויבט אז ווען זיין קעניג וועט האבען מעהר גאלד ווי דער אנדער קעניג, וועט עס זיין פאר איהם לייטישער.

אין דער צייט פון דער רוימישער אימפעריע האט מען אבער אנגעהויבען פיהלען אז עס ווערט א מאנגעל אין גאלד. עס איז געווען פארשטענדליך. מען האט געגומען גאלד אויף אלץ אין דער וועלט, אויף אזעלכע באפוצונגען וואס דעם איינ־טיגען מענשען וועט דאס גאר נים איינ־פאלען. אין די גאלד מינען האבען זיך אנגעהויבען אויסגעהמען. אין יענער צייט האבען רוימישע געלעהרטע אויסגע־רעכענט, אז אויב מען זאל אזוי שאפ־פען מיט גאלד, וועט זיך דער מעטאל אין גאנצען אויסגעהמען אין פערלויף פון פיער הונדערט יאהר אז א סך רוימישע פיראזאפען האבען שוין אויפגעהויבען א געשריי, אז מען זאל זעהען זיין שפארזא־מער מיט דיעזען מעטאל.

און אזוי שנעל ווי גאלד האט אנ־געקויבען ווערען וועניגער האט עס גענו־מען קריגען, ווי פארשטענדליך, אין א גרעסערען ווערטה אין די אייגען פון דעם מענשען, און אזוי ווי גאלד איז געווא־רען דער טייערסטער מעטאל, האט מען איהם אנגעפאנגען נוצען אלס געלד, אלס א מיטעל פאר אויסטויש.

עס איז דערין געווען א פשוט'ער שכל. פעלקער האבען געהאנדעלט צווישען זיך, און אזוי ווי עס איז נים אלע מאל גע־ווען באקוועהם צו בייטען געוויסע סחורות אויף אנדערע, איינפאך דערפאר וואס עס איז נים אלע מאל געווען באקוועהם צו פיהרען גרויסע קוואנטיטעטען מיט סחורה פון איין פלאץ אין צווייטען, האט מען גענומען צאהלען מיט גאלד. דערצו האט זיך אפט איין לאנד געגרייטיגט גרא־דע אין דעם וואס דאס צווייטע לאנד האט איהם נים געקענט געבען. לאמיר זאגען איין לאנד האט געהאט א סך טעפ־סען און האט דאס געוואלט אויסטויש־ען אויף פלאקס. אבער דאס פלאך וואס האט געלעבט אין שכנות מיט איהם האט אויך נים געהאט מיין פלאקס, נאר עס האט גאר געהאט ווייץ, אין וועל־בען יענע לאנד האט זיך נים געגרייטיגט, פלעגט מען צאהלען מיט גאלד און דאס לאנד וואס האט געקראגען גאלד, פלעגט פאר דיעזע גאלד קויפען ביי דעם דריטען לאנד די ווייץ און וואס דאס האט זיך גע־בייטיגט.

אויף אזא אופן איז גאלד געווארען עולד. דריהער האט מען געביטען שט־ר־קער גאלד אויף געוויסע סחורות דערנאך צוביסלאך האט מען זיך איינגעוואוינט מיט דעם ביז מען האט אנגעהויבען מאכען געלט פון דעם, גאלדערנע מטבעות. גאלד אבס געלט איז ערשיינען אויף דער וועלט ארום אכט הונדערט יאהר איידער קריסטוס איז געבארען געווארען און וואס ווייטער איז גאלד געווארען אלץ מעהר א מיטעל פאר געלט.

דאס האט געשאפען א נייע גרויסע נאכפראגע אויף דעם גאלדענעם מעטאל און אזוי ווי דיזער מעטאל האט אנגעהויבען פעהלען, ווייל די גאלד מינען פון דער אלטער וועלט האבען זיך געגומען אויסשעפען, האבען מענשען געגומען ארומפאהרען זוכען גאלד.

אין ווידער אמאל האבען געגומען אויסברעכען מלחמות פאר דיעזען טייע־רען פארהאסטען מעטאל. ווידער האט מען זיך געגומען אויסטויטען און אויס־שעכטען. דאס זיינען שוין געווען בי־טערערע מלחמות ווי די פארינגע. מען האט שוין מעהר נים געקעמפט פאר דעם גאלד איז געבליבען דער ענינער מעטאל מיט וועלכען מען מעסט נאך אלץ די דייבקייט פון דעם אדער יענעם לאנד. אלץ אין דער וועלט, אלע פראדוקטען, וואס זיינען אהן צווייפעל וויכטיגער און נוצלוכער פאר דער מענשהייט ווי גאלד, ווערען געמאסטען מיט גאלד און די מענש חייט האלטען בליאסקענדען מעטאל אין פארהאסטען בליאסקענדען מעטאל אין מען קויפט נאך אלץ אויס איינער דעם אנדערען צוליעב דעם דאזיגען מעטאל.

איידער אמעריקא איז ענטדעקט גע־ווארען האט עס געהאלטען דער שמאל מיט דעם גאלד אין דיעזער מעטאל איז געווארען וואס מעהר אלץ א גרעסערע זעל מענחייט. די מענשהייט וואלט מסתמא געפונען אן אנדער מין מעטאל ווערכען זי וואלט געמאכט פאר דעם יחסן. האט מען אבער ענטדעקט אמעריקא און צוזאר מען מיט אמעריקא א סך גאלד, און גאלד איז געבליבען דער זעלבער יחסן. שפעטער צו האבען אלע צווייליזירטע לענ־דער איינגענעהמען אז גאלד וועט אלע מאל בלייבען דער בעסטער און באקוועהמס־טער מיטעל פאר אויסטויש און עס איז איינגעפיהרט געווארען. דאס וואס איז בעראגט אלס דער „גאלד סטענדערד", גאלד איז געווארען דאס געלד פון דער וועלט און איז אריין אונטער דער קאנט־ראל פון די רעגיערונגען.

ווען דער וועלט האנדעל איז געווא־רען נאך גרעסער האט מען זיך געגומען באנ־נוצען מיט פאפיער געלט און מיט וועקס רען. אבער דאס האט פאר קיין פאל נים ארונטערגענומען די קרוין פון דעם גאלדס קאפ.

גאלד איז געבליבען דער ענינער מעטאל מיט וועלכען מען מעסט נאך אלץ אזוי ווי אייער בילד. צו שיקען א בילד צו אייער פריינד. דער איינ־ציגער אין דיזען פאך איז די

עמפייער סטודיא
294 קווין סט. וועסט
ב. גאלדבערג פראפ.
עקסטרא אטענשאן פאר חתן כלה.

אורין
אויסגיסונגען
קווייס אין
24 שטונדען
ירדע פיעל האט
דעם נאמען
MIDY
SANTAL CAPSULES MIDY
מיט זיך פאר נאכנעמאכטע

מינסקער פערדשער און מאסאזשיסט
L. YACCINE
עלעקטריק מאסאזש פאר קאפ שמערצען און רעמאטיזם. איך שטעל באנ־קעס צו יעדער צייט. איהר קענט מיר רופען א היים פאר באנקעס שטעלען.
מיין אפיס:
294 Queen St. W.
טעלעפאן אדעלייד 2698

חזן מאנאוויטש
מוהל־מומחה און מסדר קדושין
דער נאמען מאנאוויטש נאראנטירט צו פריידענהייט. אין יעדער הינזיכט רופט מיך אין איבערצייגט זיך ווייל איך גיי נים אליין בעטען, קאנטרי אדרעס פינגט ליך אטענדעט, אדרעס 233 בעווערלי סט. טעלעפאן קאלעדוש 2033

קומט צו
לעווינטעריז
קייפען כארגיינס
אין
פוירניטשור
לעווינטער גיט ארויס מערידזש לייסענס.
לעווינטער מאכט פערשיעדענע אפידייוויס.
פערנעסט נים אז לעווינטער איז דער עלטסטער פארנישינג הערעלער אין מאראנטא וואו איהר קרינגט פארניטשור מיט סטאוויס און אנ־דערע ארטיקלען זעהר ביליג.
פערנעסט נים אן אייער פריינד
לעווינטער
360 קווין וועסט
טעלעפאן אדעלייד 1306.

בעקאנטמאכונג צו אלע מענס קאסטומער שניידער
אזוי ווי אייך איז שוין בעקאנט דער נאמען
דשייקאכס און זוהן
די עקספערט קאסטאם פענס מייקערס. מיר זענען שוין יעצט אימשטאנד צו מאר־כען די בעסטע הויזען, ווייל מיר האבען שוין דעם ריכטיגען סעט ארבייטער און אויך מאכען מיר הויזען פאר יעדען מאן פון אונזער אדער פון אייער סחורה. בעס־טע צופרידענהייט נאראנטירט. פאר־געסט נים מיין אדרעס.
דזשייקאכס און זוהן
עקספערטס קאסטאם פענס מייקערס.
513 קווין וועסט
טעלעפאן עדעלייד 2650

KASH'S
דזשולערי סטאר
145½ קווין וו. טעל. ער. 3588
ספעשעל סייל
ביז איבער
פסח
דיימאנדס לאוולי־ערס און אויערינג־לעד. מיט ספעשיל בילינע פריזען אויך לייכטער גרא־מאפאנס מיט רע־קארדס. קומט און איבערצייגט אייך.

קויפט די שעהנסטע אידישע און ענג־לישע רעקארדס פאר אייער פאנאגראף
אין חזן קאפלאנס שיפס קאנטאר
וואו איהר קענט אויך בעקומען אינשו־רינג פאר
פייער לייף אטאמאביל און באגלערי
פון ד בעסטע קאמפאניעס.
אפיס 297 קווין סטריט. טעלעפאן אדעלייד 239, וואהנונג 73 בראנזוויק, טעלעפאן קאלעדוש 4149.
חזן קאפלאן נעהמט אן מוהלשאפט און סידור קרישן ווי אימער מיט די בעס־טע צופרידענהייט. פארגעסט נים אייער פריינד חזן קאפלאן.

פאטראניזיט די איינציגע אידישע ווינדא קליינינג קאמפאניע

מיר אטענדען צו אלערהאנד הויז, פעקטארי, אפיסעס און סטאר קליינינג. בעסטע ארבייט צו די בילינסטע פריי־זען. מיר מאכען קאנטראקטען מא־נאטליך און יעהר־ליך. 10 טעראלי סטריט. טעלעפאן עדעלייד 3087
אוועגדען און יום־טובים טעלעפא־נירט קאל. 5619
NEW YORK WINDOW CLEANING COMPANY, 10 TERAULEY ST

האט איהר שוין באזוכט אונזער נייע היים

די נייע היים
אין וועלכער
עס געפינט זיך
אונזער סייווינג
דעפארטמענט
איז ווירקליך א
פראכטפאלע
געביידע וועל־
איז ווערט צו
זעהען

שפארען איז דער
ערשטער טריט צו
ערפאלג צו מאכען
ערפאלג איז לע־
בען, זעהט אז איי־
ער קינד זאל אנ־
הויבען שפארען
בייציטענס
געוואוינט עס צו
שפארען, און פאר־
זיכערט זיין ער־
פאלג איז לעבען

איז אט דער געביידע וועט איהר אויסגעפינען דעם סוד פון דער זעלטענע ערפינדונג ווי צו שפארען ביי אייך אין הויז, פון סענטען ווערטן דאלאר, און פון איינציגע דאלארען הונדערטער

קומט אריין אין מר. ווייגבערגס סייווינג דעפארטמענט און נעהמט א סייווינג באנק, א זאך וועלכעס וועט אייך נוצען ברייגגען

קלייבט ביי אייך אין הויז אזן דעפאנירט אין אידישען סייווינג דעפארטמענט פון

מר. הערי ווייגבערג
BANKER

אפיס 251-53 קווין סטריט וועסט — אפען פון 9 פריה ביז 7 אוועגט